

REDACTIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

ABO MENTUL

Pentru Austro-Ungaria
de un an fl. 10; pe 1/2,
de 6; pe 1/4, de an
1.250 pe 1 lună fl.

Nr. de Duminecă pe
an fl. 2.—

Indreptările și străduțările:
pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

INSERTIUNELI.

Acțiunile pentru garmenți: prima dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 80 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori neofrancate nu
primem.

TRIBUNA POPORULUI

CUM SUNT UNGURII?

Nu-ți vom descrie noi, că ne-am sălbelea cu procurorii. Ci lăsam să vorbească Ugron Gábor, această ilustrată a Dietei ungurești, care în vorbirea sa de la 6 Noembrie a dat o icoană cât se poate de fidelă a stării actuale din statul ungar.

Ce a constatat, înteu de toate, marele opozant? Că Ungurii sunt o nație îmbătrânită fără vreme, tembela culme și neputincioși (életuntság, nagymérvű télenség és tehetetlenség). Într'un stil mai înflorit, eată tabloul mai plastic:

„Cu aripele date să sburăm în înălțime, ca vulturul pe care-l avem în pajură, nația întocmai ca găscă, bate pravul din jurul seu, prav din care abia se mai vede ea însași; prav și murdărie este ceea ce se depune pe densa“.

Aceasta ca introducere.

Examinând apoi de-amăruntul fiecare teren al vieții publice maghiare, caută să și demonstreze afirmarea sa. Vorbește de politică, finanțe, de viața intelectuală și socială a Ungurilor.

Constată că au urmat o politică care i-a făcut să peară simpatia tuturor celorlalte neamuri și state din vecini.

„Pentru că ne-am arătat necredincioși adevăratei iubiri de libertate. Am falsificat și stricat, din temelie, instituțiile autonome și guvernăm folosindu-ne de devise false, întreaga noastră flință e o minciună și răsplata — scârba“.

„Aceiași Români și Sârbi, cari au urmărit cu simpatie tendințele noastre de eliberare, azi ne sunt dușmanii cei mai rei și mai înverșunați, așa că după cum geograficește suntem strinși într'un inel dușmănos, și în lumea sentimentelor trăim în mijlocul dașmanilor, ear' amici n'avem niciării, dar' niciării“.

În cei 32 ani de domnie ungu-rească nici n'au știut să câștige pe naționalități, nici n'au putut să le impună.

Fuliment dar'. Il constată.

Peste cele ce spune despre finanțele statului, trecem. În sfârșit, dacă ar fi numai atata, cât spune Ugron: că statul ungar este legat de capitalul Austriei și Germaniei, n'ar fi cea mai mare nenorocire. Vorba e însă că finanțele — comerțul și industria — sunt în mâinile Ovreilor, ear despre aceștia cât e de voinic, dar nici Secuul Ugron n'a îndrăznit să vorbească.

Ce spune însă despre viața intelectuală a Ungurilor, e adevăr tot. Constată că au maimuțit tot și în toate pe Germani. Așa că:

„... am crescut astfel țerit niște stirpiciuni; ... știința noastră, cu care ne lăudăm, nu este altceva de cât furătură mișlească din literatura străină și tocmai pentru că să nu fim priși cu mâna în busu-nare, s'a furat din cărțile de mai puțină importanță a centrelor mai ascușe. Nația

aceasta a încetat de a mai citi, a simți; vrea să trăiască numai din citirea jurnalelor. Și ce să facă o nație care viața intelectuală numai cu jurnale și-o mai nutrește?“

Un singur lucru trebuia să mai spună: că cine sunt cei cari comit furătura mișlească? Nu de altceva, ci pentru ca un Ungur neaș să constată folosul (?) ce-l aduc maghiarimei Ovreii cu cari s'au prins frați. Pe coarda „Berni Detre“ la Unguri s'ar putea scrie volume întregi... Ș'apoi în jurnalistică maghiară nu gasește alte greșeli, de cât că scrie „sub impresia momentului?“

Ian' să se fi adresat directorului „Enciclopediei Române“, care deja pe cei din presa română într'un raport al său li forfecase rău, măcar, că cel puțin despre „Enciclopedie“, au scris destul de obiectiv.

Și să auziți acum ce zice despre viața socială maghiară.

„Dacă mă duc în cercurile unde se manifestă viața socială maghiară, ce aflu? Ved acolo domni jucând cărți, stând de palavre, făcând un potop de glume proaste pe socoteala vre-unel căsătorii nefericite, dar nici-odată nu găsesc oameni cari să discute planul de activitate intensivă națională... În Țeara Ungurească oamenii încep să nu mai învețe, pentru-că prețul învățaturii și științei a scăzut, pentru-că nu știința nici caracterul sunt cele căror li-se deschid ușile, ci protecția și nemulțumirea“...

În princip Ugron arată modul de mântuire:

să servească libertatea, să apere instituțiile autonome, să nu pună nici-odată lanțuri, să nu privească, fără a se alarma, cum altor națiuni li-se răpește libertatea, — eată ce cere el dela Unguri. Altminteri, dacă rămân cum sunt acum, e peste puțină ca nedreptatea să nu se răsbune și astfel să nu ajungă încă și mai rău de cum sunt.

La o icoană atât de perfect zugrăvită, noi ce am avea de adăugat?!

Temeri și griji. Comisiunea parlamentară austriacă emisă pentru controlarea datoriei de stat, care hotărăște totdeodată și asupra întrebunțării auzului pentru scopurile valutei, a declarat prin vot unanim, că nu recunoaște pactul economic încheiat între cele două guverne, fiind-că n'a fost realizat pe cale parlamentară, ci cu ajutorul §. 14.; d'aceia și refuză a da din casele statului 59 milioane florini de aur pe seama Bancii austro-ungare ca răscompensare a bancnotelor de 5 și 10 florini, cari au să fie scoase din circulație.

Pășirea aceasta a comisiunei a produs în cercurile politice și financiare din Viena, o adevărată consternație. Lumea încă nici nuși da seama de toată a ei importanță. Cei mai pesimiști cred, că întreg pactul e pus în joc; alții zic, că numai afacerea cu prelungirea privilegiului Bancii e periculoasă; ear optimiștii sunt de părere, că

prin hotărîrea comisiunea regularea valutei va fi pe mult timp amânată.

Părerea generală însă este, că lovitură directă este îndreptată în contra guvernului Clary, judecând după îm. pregătirea că referentul comisiunei e D-rul Fuchs, presidentul parlamentului; drăpă voină astfel să pună pedici guvernului.

Foile maghiare însă toate țipă speriate, ca din gura șarpei, și zicând că lovitură este îndreptată în contra pactului economic, adică în contra Ungariei.

Moștenitorul de Tron între Români.

Ecica-română, la 8 Noembrie n. 1899.

Archiducele moștenitor de tron Francisc Ferdinand d'Este a petrecut la Ecica 6 zile, găduind la curtea conelui Felix d'Harnoncourt.

Înaltul oaspe a sosit la Ecica — cum a anunțat și „Tribuna Poporului“ — la 3 Noembrie n. incognito și nu i-s'a remarcat niciării nici o primire oficială.

Sosind la Ecica, imediat a plecat la vânătoare de vulpi, care a fost restrinsă la un personal d'haut: Alteța Sa Archiducele, însoțit numai de contele d'Harnoncourt și de contesa Hardeck.

Înregistrăm însă faptul, că întreg aparatul de poteră a fost constituit numai din Români: vre-o 50 de gonați experți, feciorii chipești, deprinși la toate nevoile, cari își scot vulpea din fundul pământului măcar, și ț'i-o mână baș unde trebuie, — sub ochii Archiducelui.

Se notează următorul rezultat: 121 vulpi roșcate, 2 iepuri (iepurii pest tot au fost grațiați), 1 dihor și 1 mârțan sălbatic negru ca peana corbului.

Alteța Sa Archiducele e un țintaș excelent și ț'i-a exprimat mirarea, cum de se abate sumedenia de jivini tocmai unde trebuie? O bună dosă de laudă a retribuit Românilor, despre cari s'a exprimat, că sunt nu numai soldați buni, dar și vânători excelenți.

Asupra înaltului oaspe a făcut bună impresiune ținuta Românilor, cari de câte ori l'au întâlnit, au strigat: „trăiască“!

Duminecă seara (în 5 Noembrie n.) s'a manifestat la curte pentru înaltul oaspe, cu care privilegiu s'a arangiat un conduct de torțe din partea pompierilor și jocuri (dansuri) naționale din partea locuitorilor: Români, Nemți și Sârbi. La aceste manifestațiuni au luat parte și vre-o 20 părechi de Unguri procurați din colonia maghiară învecinată Felkő-Muzsla. Aceștia au început dansul cu „csárdás“, a oi au mai fost aduși aici și alte 25 părechi de Bulgari din îndepărtata comună Beșinova-Torontalului, toți îmbrăcați în frumosul lor costum național bulgăresc, cari au dansat — românește (ardeleana). După Bulgari au dansat Nemții, apoi Sârbi și mai la urmă Români, măcar că ei constituiesc grosul populațiunii din Ecica (Așa au rânduit domni).

Dar' tot de giaba, că feciorii nostri chipești, și cu deosebire fetele noastre, mlădioase la stat și frumoase la chip, cu portul verificat de „prachtvoll“ — vorba Archiducelui — au covârșit pe toate celelalte, lasând cele mai bune impresii.

Înaltul oaspe s'a simțit foarte bine la Ecica, astfel că durata petrecerii Sale aici, proiectată la început numai pe 3 zile, s'a prelungit în urmă la 6 zile. Timpul frumos, ca de vară, a adus mult la afecțiunile Sale față de Ecica, — Riviera Bănătuului“.

Azi la 11 oare a. m. Înaltul oaspe a plecat spre Viena, însoțit până la Bečtcherec de un banderiu de 30 călăreți români împodobiți cu covoare multicolore și de vr'o 10 călăreți Nemți negricolori. Urările Românilor: „Trăiască, trăiască!“ au umplut vâzduhul pe drum până la rampa Bečtcherecului.

Trebuie să notificăm, că autoritățile dela comitat au stărunit mult ca A. S. Archiducele să treacă prin Bečtcherec la gara Begapart, dar a declinat dela sine ori ce primire și astfel înaltul oaspe s'a suit în trenul separat la rampa de cătră Ecica, fără a atinge măcar orașul.

S'a suit în tren între aclamațiunile frenetice ale Românilor.

Și de astădată, ca și în anul trecut, cele mai bune impresii asupra Archiducelui au făcut Români. Se afirmă, că învață românește și deja știe puțin.

Trăiască Archiducele moștenitor de tron, Francisc Ferdinand!

În ziarele din Pesta s'a străc rat știri-falsă, că Archiducele se va cununa aici cu contesa Chotec și că imediat după sosirea Sa la Ecica, episcopul catolic Desseffy din Timișoara ar fi fost chemat aici telegrafice: Totul e fals. Ziarele j-dano-maghiare au colportat informațiuni tendențioase cari au produs resens și la curtea din Viena, de unde — sigur ca să se informeze despre starea lucrului — a descins Lună în 6 Nov. la Ecica cu tren express un curier, care după un sfert de cias imediat a plecat la Viena.

Informațiunile din vorbă au produs la Ecica mare consternație.

Înaltul oaspe a promis, — dacă numai împregiurările li vor permite — că și în alt an va veni la Ecica.

Valmag.

Societate decăzută.

Gradul decadentei morale a soviniștilor noștri se constată zilnic. Vedem, că acum nu mai există nimic sfânt; am ajuns, de se batjocoresc în modul cel mai obraznic chiar și sentimentele cele mai nobile, se pămăiește în față cel-ce cu adevăr și dreptate voiește a munci. Trăim în era șarlatanismului.

Bine este venită știrea cea mai nouă ce a sosit la casa orașului din Oradea-Mare, unde într'o epistolă anonimă se spune, că de la anul 1892 încoace aproape 20 oficianți sunt aplicați în oficii, toți provezuți cu testimonii de la Rákos-palota, etc., câștigate cu bani. Tablou!

Mai zilele trecute am primit o epistolă din Budapesta — cum aud tot aceea s'a expedit și la celalaltă preță — în care se dau desluciri pentru câștigarea testimonului de maturitate. Frumos lucru! A provoca pe preță să facă pașii necesari, să ceară desluciri, să se adreseze pentru ștudiul cătră ei, să plătească

didactru, apoi... vor primi testimoni de maturitate.

Lucru scandalos, imoral! E un malum omen, dacă vom lăsa, ca acest curent infectat să intre și în sinul clerului, care ar fi să fie lumina lumii și sarea pământului.

Chiar prin aceste șire voiu să atrag atențiunea celor chemați asupra acestei impregiurări, ca încă de timpuriu să se pună pe lucru, să pună stavila puternică acestei tendințe, care nu ar avea alt rezultat, decât sporirea oamenilor celor mai periculoși pentru tot ce este bun în lume. Vor fi și de aceia, cari vor dori motivarea acestor cuvinte. Le motivez.

Pău' acum — dacă cetim statistica institutelor noastre teologice gr. or. — vedem, că abia 20-25% dintre teologi sunt cu testimoniu de maturitate, ear grosul se compune din cei cu pedagogie și cu 5-6 cl. gimnasiale, ear foarte puțin câte cu 7-8 clase.

Luând în considerare starea slabă a dotațiunilor, nici că se poate altfel, dar fiecare trebuie să fie îndestulit cu ce are.

În teologie sunt toți la olaltă, unul învață mai bine decât altul, acomodat puterii intelectuale de care dispune. Se depune examenul de calificare preotească, apoi care în dreapta, care în stânga. Se întâmplă adeseori, că cei cu pregătiri mai slabe se dau cătră cei de la putere nu pentru-că doară ar avea ei conștiință, ci pentru-că altfel n'ar ajunge la nimic, și stând așa lucrul, se fericesc mai bine decât alții mai vrednici. Aceasta o zic pe baza experienței de până acum.

Cunosc o mulțime cari astăzi — în urma protectoratului — stau materialicește binisor. Ca studenți nu li-a plăcut studiul din unul sau alt motiv; au fost dați la teologie, acolo au stat trei ani, și astăzi sunt preoți cu protecție, pentru-că fac toate ca la comandă, nu lucruri cari să refer la biserică și prin aceasta la bunăstarea, fericirea vremelnică și vecinică a credincioșilor, ci aleg deputați, etc. Sunt însă alții, poate studenți sereaci, cari cu multe neajunsuri s'au luptat, dar din puterile spirituale n'au slăbit, ci au depus examenele recerute cu succes, apoi — nu de silă — ci de voie bună au intrat în vestibulul Sionului, unde se

învață cuvântul lui Dumnezeu, și cari au fost și sunt pătunși de însemnătatea chemării pastorale. Cei mai mulți din astfel de oameni au fost rău primiți în cercurile conducătoare, pentru-că această seamă de oameni au lucrat și lucra nu la comandă, ci conform conștiinței. Prin aceasta nu zic, că într-o oameni cu mai puțină pregătire nu sunt oameni zeloși. Da, recunosc, că sunt oameni de toată forma într-o toți. Fiecaruia îi compete cinstea ce-și câștigă prin muncă cinstită.

Acum, oameni, cari până ce au ajuns preoți nici n'au gândit la maturitate, sunt ispitiți prin epistola pomenită. Cine dispune de bani, va avea testimoniu. Și pentru ce?

Guvernul dispune, ca dotațiunea preoților să se facă, unde vorba este, ca cei cu 8 clase să primească lea-fă mai mare decât cei fără 8 clase. În lumea această materială nu este scutită nici preoțimea de a tinde la un venit mai mare, și astfel vine bine la socoteală, ca să repareze acum mai cu ușor ceea-ce cu lucru cinstit, cu dreptate, n'au putut câștiga. Îmi este însă teamă, că cu acestea dacă nu vom pune stavilă — clerul se va demoraliza.

Precedente avem. Cine n'a avut ocaziune a vedea puși în poziție de protopop oameni, cari deodată cu pruncii lor și-au câștigat și ei testimoniu? Vor fi de aceia, cari vor zice, că oamenii aceia prin studiu serios, temeinic au depus examenele. Apoi de! Crează cine vrea, dar eu nici-când. E o absurditate a crede, ca un om cu familie, cu griji să mai aibă voie a studia, și încă studiul propuse în școlile medii. Un astfel de om atâta știe după examen, cât a știut și pe vremea când se feria de riguros. Și toate acestea ce aduc cu sine? Demoralizare!

Și ca să se taie firul acestor abnormități, sinodul eparchial este dator să aducă decise, ca: testimoniu (de ori-ce soi) câștigat după depunerea examenului de calificare ori după aplicarea de preot, la înaintări, distincții să nu se ieie în socoteală, decât numai la dotațiune, dacă va fi ceva de ea. Altfel imoralitatea va fi încuibată.

O altă dovadă de imoralitate se reoglindează la cetirea statisticei matriculelor civile. În anul trecut 1898

dintre 134.511 căsătorii 9291 nu s'au binecuvântat din partea bisericilor. Dintre părechile de aceeași religione n'au mers la biserică 1097 gr. or.; 178 gr. cath.; 822 rom. cath.; 138 luterani; 799 calvini, etc. Numărul acesta exprimat în procente face: la gr. or. 7.8%; la gr. cath. 1.6%; la rom. cath. 2.9%; la luterani 1.3%; și la calvini 5.1%. Dintre căsătoriile mixte învoială referitoare la viitoarea credință a băieților s'au făcut în favorul bisericii gr. or. 72; gr. cath. 120; rom. cath. 1856; luterană 272; calv. 620. Numărul vorbesc mai elocuent decât ori-ce dovadă. Și de aici ce se vede? Aceea, că noi ortodocșii stăm slab în toate privințele. Numărul acestia sunt termometrul vitalității, hărniciei clerului. Este drept, că clerul nostru are a să lupta cu multe neajunsuri, dar cu atât mai virtuos trebuie să ne întărim moralitatea, și a ne lupta pentru înălțarea tuturor lucrurilor, care deja în umbra lor poartă ceva timbru imoral.

Ne place să strigăm în gură mare, și nimic să nu facem. Bine zice proverbul, că „de la cap să 'mpute peștele“. Am văzut până acum (numai de acum înainte să nu fie) decorați oameni, cari nu merită să fie nici preoți. Am văzut puși în poziție mai înaltă, puși și aleși de asesori consistoriali oameni, din a căror gură nu s'a auzit nici măcar o predică, cari n'au făcut nimic pentru promovarea moralei în popor, oameni fără nici un merit, fără nici un trecut. Am văzut înălțurați și huiduiți oameni, cari cu trup cu suflet își îndeplinesc datorințele.

Toate acestea contribuiesc și vor contribui la sporirea numărului celor rătăciți, pentru-că prin înălțarea celor netrecnici, indolenți își pierd voia și paciența celor cu dragoste și-au dedicat viața întru promovarea binelui obștesc, ear cei giuguliți — fiind slabanogi — nu vor fi nici-când în stare să facă ceva pentru binele comun.

Jos cu lingușirile, jos cu înșelătoriile! Să se înalțe ca un soare strălucitor truda și munca cinstită, căci numai prin dezvoltarea caracterului nepătat, prin lucru cinstit și devotament de cauză vom putea nădăjdui întoarcerea relelor în spre bine.

Andrei Horvath,
paroch. gr. or.

Din vorbirea lui Széll.

În oral nostru de Joia trecută ad reprodus din vorbirea lui Széll rostită în sedința de la 6 c. a Dietei, numai partea privitoare la chestiunea naționalităților. Fînd în-ă că și celelalte declarațiuni ale ministrului-president prezintă interes din mai multe puncte de vedere, credem de cuviință a scoate din vorbirea lui la cele următoare.

Széll a caracterizat expunerile lui Ugron mai ales cu trei cuvinte expresive, adese-ori repetate, anume: „ezagerări“, „oglină convexă“ și „leșie“ cu care este saturată vorbirea prietenului meu.

„Nici odată n'am privit alcătuirea de la 1867 ca un „modus vivendi“ sau ca un „expedient“, ci ca încheierea unei războiri de trei sute de ani. (Contraziceri sgomotoase la stînga extremă). — Am privit pactul ca o alcătuire, care a pus capăt certei; o alcătuire, prin care s'au determinat clar, din sențința pragmatică, datorințele țării, s'au păstrat drepturile acestea și s'au creat bazele, pe care țara își poate dezvolta rostul sau ca stat și poate progresa în direcția materială și intelectuală.

„Facă drept ce am considerat eu pactul dualistic și ca atare îl consider și azi. Și pentru ce aceasta? Fîndcă este bun, precum cred eu... Și fînd că sunt convins, că noi, cari oșă cugetăm, formăm majoritate în țară, de aceea cred, că pot să caracterizez pactul ca bun și să-l mențin în numele majorității, în acela al întregii națiuni...“

„În ciuda transformărilor mari, pe cari le vedem petrecându-se în giurul nostru; în ciuda curentelor politice europene și internaționale, pe care am văzut manifestându-se în cel de pe urmă 30 ani, — nici una și nici unul n'au fost de natură, încât să fie schimbat motivele, pe baza cărora s'a încheiat pactul de la 1867. Și eu și azi încă rămân pe lângă aceea, că date fiind toate aceste curente, ba tocmai în urma lor, pactul de la 1867 și azi încă apare tot așa de motivat și potrivit impregiurării. Eu cred că, în fața acestor transformări, suntem și mai mult avizați a trăi în această monarhie, ca stat ungar independent în c. drele prescrie de leg., căci mie-mi este foarte teamă, că față cu curentele politice ce străbat Europa, noi ne-am putea afirma cu mult mai puțin (Aprobări la dreapta); ear' ruptura, propășirea statului ungar accentuez: a statului ungar.

POIȚA „TRIBUNEI POPORULUI.“

ULTIMELE SCRISORI ALE LUI JACOPO ORTIS (47)

Traducere de

LUCREȚIA RUSSU ȘIRIANU.

Rupe masca fantomei, care ne sperie. Am văzut cum copiilor le era frică de doica lor mascată și se ascundeau de ea. O, moarte, mă uit la tine și te întreb —! Nu obiectul, ci numai exteriorul lui ne sperie. Oamenii nenemerați cari, nu cutează să te cheme, totuși se încapăținează în fața ta fără frică. Și tu ești un element trebuincios în natură — pentru mine nu ești îngrozitoare, mi se pare că ești asemenea somnului recreator, cădăna după muncă.

Timpul zboară; și cu timpul mi-am pierdut în dureri o parte a vieții mele, de care numai cu două luni înainte îmi legasem multă speranță și mângăiere.

Această rană veche mi-s'a prefăcut în a doua natură. O simt în inima mea, în creierul, meu în întreaga mea ființă. — Destul Teresa, destul, nu și-a închipuit că vezi în

mine un bolnav, care se târăște la morment cu pași trăgănați între desperare și chinuri?

Infig vîrfurile acestui pumnal; și string bine și zimbesc: aici, în mijlocul acestei inimi palpitânde — și totul e sfărșit. Acest fer îmi stă mereu înaintea ochilor! — Ha, cine a îndrăsnit să te iubească Teresa? Cine a îndrăsnit să mi te răpească! — Fugi de mine Oloardo, departe, — departe!

Ah, îmi frec mâinile ca să le curăț de petele de sânge — îmi miroasă parcă a crimă. Dar până acum nu sunt pătate, mai e timp, ca pritr'o lovitură să mă scape de primejlia, ca într'o zi, într'o singură zi să nu trăsesc prea mult. — Da, numai un minut, și nenorocitele — ai fi trăit prea mult.

20 Martie, seara

Am fost tare; dar aceasta e ultima efortare, care mi-a sleit puterile! Totuși ce e destinat, e destinat. Dar tu, o Dumnezeu, care privești în adâncime, tu ști că aceasta e o jertfă, care pretuiește mai mult ca slăgele.

Ex era singură cu sorioara ei, Lorenza. Se părea că vrea să mă evite, dar

totuși se așază, și Isabellina se tîri la genunchii ei. „Teresa“ — îi zisei eu, apropiindu-mă de ea și luându-i mîna — ea se uita la mine; și mititica își încolăci mîinile în jurul gâtului ei, își ridică fața și îi șopti la ureche; „Jacopo nu mă mai iubește.“ O pricepui.

— Eu nu te mai iubesc? strigai eu plecându-mă la ea și stringeud-o în brațe. — Nu, eu te iubesc, te iubesc cu gîngărie; dar tu n'ai să mă mai vezi. — O, fratele meu!

Teresa se uită la mine tamărmurită, și o strinse pe Isabellina la peptul ei, privindu-mă fîcă.

„Vrei să ne părăsești“, zise ea, „și acest copil va fi soața zilelor mele, și mîngăietoare a durerilor mele. Cu ea voiu vorbi mereu cu prietenul ei — de al meu; o voiu învăța să-l deplîngă, și să-l bine cuvinteze.“

La aceste cuvinte din urmă se părea că s'a revărsat oare care speranță în sufletul ei; lacrimile îi picau din ochi, și pe când își scriu mîinile îmi sunt încă calde de ele. — „Rămăi cu bine,“ adăoga ea, „rămăi cu bine, dar' nu pe veci? — Uite m'am ținut de cuvînt — și-și scoase pocretul din sînă — mi-am ținut promisiunea.

Du-te acum, fugi și ia cu tine amintirea acestei nenorocite — e udat de lacrimile mele, de lacrimile mamei mele.“

Și cu mîna proprie mi o atărnă de gâtul meu și o ascunse în sinul meu. În tîmseii brațele și o strinsei la inima mea, și suspinele ei îmi mîngăiau buzele fripte, deja voiam să le apropiu — dar o paloare mortală se întinse pe fața ei; și pe când mă împise, îi atinsei mîna, era rece și tremura puternic. Cu o voce slabă și înecată îmi zise:

„Fi îndurător! Rămăi cu bine!“ — și căzu pe canapea strigînd cu toată puterea la sine de Isabellina, care plîngea cu noi.

Atunci intră tatăl ei, și starea noastră desperată, poate îi stîrni remușcări amari.

După-ce în noaptea de 20 Martie își revăzu toate hărțile, chemă pe grădinarul și pe Michele și lo porunci să le ardă. Se părea că a vegheat toată noaptea, că scrișoarea o scrisese în timpul acesta și în zori de zi sculă feciorul ca să cante un curier să-l trimită la Veneția. Apoi se aruncă pe pat îmbrăcat, dar n'avea multă vreme, căci după-cum îmi spusese în ran, în aceeași dimineață, pe la 8 ca

(Sub linia în original. „P. Lloyd“, din care reproducem, folosește pretutindeni numai vorba „ungarisch“, nici o singură dată „magyarisch“.

Cine și ce a făcut pe Austrieci că ni s'au dușmani, nu voese să scrutez; eu cred că întreaga națiune maghiară e scutită de această acuză.

(Aici se intercalează parța despre națiunile nemaghiare).

Despre cuvânt Széll a zis următoarele:

„Mă exprim asupra acestei chestiuni, dacă timpul pentru aceasta ar fi sosit deja și mi-ar fi datorința, a o face. Ba eu merg și mai departe, și zic: mă exprim asupra ei, dacă lucrul ar fi consultat și cu minte, nu dacă aceasta ar răspunde intereselor țării ca eu să mă exprim.

„Eu cred, că a o rupe cu politica actuală a dreptului de stat și a adopta politica preconizată de stinatul meu prieten, n'ar fi legat numai de o mică durere ce ar ține scurtă vreme, ci de un șir întreg de conflicte și s'gduiri (Hills: De ce?) De ce? — întreabă d-nul deputat. Crede oare d-sa, că ruperea acestor legături e lucru așa simplu? Crede oare, că dacă astăzi ar fi decretată uniunea personală, aici ar rămâne toate așa cum stau azi: că aici ar curge numai lapte și miere? Dați-mi voie: asta este o chestiune mare de viață a monarhiei și a acestui stat. Ce s'gduiri nu se produc în viața statului chiar și numai prin aceea, când chestiuni de calibru mult mai nelușemnat se desleagă repede și cu silă! Ruptura cu politica de azi ar da naștere la o seamă de conflicte, la care eu nu vese să expun această țară, care tocmai acum se află în faza cea mai gingașă a vieții sale de stat, în epoca dezvoltării sale (Aprobări la dreapta). Așadar, durerea cea nelușemnată, pe care o condece stimatul meu prieten pentru cazul că s'ar întempla contractul, eu o formulez și declar de joc de no-m (Koczkajáték) cu cele mai mari interese ale statului (Mișcare la stânga extremă). „Să nu credeți, că vreau să-mi bat joc, căci eu înțeleg treaba așa, că ne-am

arunca într-o politică a jocului de noroc cu chestiunile, care stau în cea mai strânsă legătură cu înălțirea, dezvoltarea și propășirea acestei țări. Eu nu mă apuc de jocul acesta. Eu admit, că politica, pe care o reprezintă, nu este d'acelea, care sboară sus de tot; dar cred, că ea este reală și în impregiurările date singură cu cale și singură ea corespunde cu interesele țării (Aprobări vii la dreapta).

DIN ROMANIA

De la Curte.

Se scrie din Sinsia, că M. Sa Regina va pleca în străinătate în primele zile ale lui Nov. st. v. împreună cu A. Sa R. Principele Carol.

M. S. Regina și Micul Principe vor sta în străinătate aproape toată iarna.

„Marele dicționar geografic al României“. Zilele acestea a apărut fascicula I din volumul III din această importantă lucrare. „Marele dicționar geografic al României“ face onoare țării și societății geografice atât de bine condusă de neobositul și secretar general, dl George I. Lahovari, prezidentul Curții de conturi.

NOUȚĂȚI

Arad, 11 Noemvre 1899.

Hirotonire. Azi, 11 Noemvrie n., dl Iancu Ștefanuț teolog absolvent și archiver consistorial, a fost hirotonit ca diacon din partea Prea Sfinției Sale Dni episcop I. Goldiș în capela residenței din Arad.

Deputat congressional din cler a fost ales în 9 Noemvre n., dl Ignatiu Papp, protopop și asesor ref. consistorial în Arad.

Alegeri congregaționale nimicite. În luna Noemvre anul trecut au fost aleși ca membri în cercul Buteii pentru congregația comitatului Arad d-nii: Terențiu Michuta, preot în Cuied, Iuliu Bodea, preot în Buteii și Dr. Teodor Popescu, avocat în Arad. Toate trei aceste alegeri au fost protestate. Făcându-se cercetare și ajungând afacerea la judecătoria administrativă, ca for superior, acesta a nimicit rezultatul alegerii; ear termenul pentru noue alegeri în acest cerc s'a fixat pe ziua de 2 Decemvre n. a. c.

Ștergerea timbrelor. În ședința de Mercuri (8 Noemvre n.) a parlamentului austriac a fost primit în unanimitate proiectul despre ștergerea timbrului pe ziare și călindare în toată Austria.

Antisemitism la universitatea din Budapesta. Zilele acestea doi studenți universitari s'au bătut în duel, lucru obișnuit de altfel între patrioții noii și vechi. Causa duelului de astă-dată ies din văgășul obișnuit: e antisemitismul la mijloc. La politehnică s'a lipit adevă pe ușa unei săli afișul: „Aici Jidanilor le este interzis a intra“. Afișul acesta a stat acolo câte va zile și a dispărut numai când în locul lui s'a ivit o cartă de vizită, cu numele Ionathan Alfred, voinicul de Ovrieu, care ci că o să răsbune insulta: era în faima de mare dueligiu și Jidanii iubiau deja, pentru-că vre-o două zile nu s'a găsit cine să ridice cartă lui Ionathan. A treia zi studentul Urzinyi Pál a ieșit înșă pe teren. Ovrieii nu mai puteau de bucurie. Tocană îl face pe Urzinyi, — așa credeau despre Ionathan. Când colo — lucrurile s'au întemplat tocmai contrar: Ovrieii a primit o tăietură pe frunte că viața întreagă rămâne însemnat, ear U. szinyi s'a ales numai cu o rană ușoară la umăr.

Așa că o să treacă multe Săbături, până-ce unui Jidan să-i mai vină pofta a reșbuna... antisemitismul, care crește și în capitala Ungariei.

Un principe generos. Din Sofia se vestește, că principele Ferdinand de Coburg al Bulgariei, cunoscând starea finan-

ciară decăzută a țării, a comunicat guvernului bulgar hotărîrea sa generoasă, că, în favorul vistieriei țării, — renunță la jumătate din lista sa civilă, care face: 300.000 floreni.

Dieta Bucovinei. „Patria“ află din isvor autentic, că pentru viitoarea sesiune, dieta Bucovinei va fi convocată pe ziua de 10 Ianuarie st. n.

Sfârșitul lumii! Da, aceasta ar ave să fie acum Lună (13 Noemvrie n.) noaptea, între oarele 2 și 3. Înșă vorbă să fie! Aceasta n'o crede nici ciobanul de la ol. E fapt, după calculațiunile astronomilor, că în timpul arătat cometul Biela se va întâlni cu pământul nostru, se înțel-ge, la o distanță de câteva milioane de metri. Ajuns la această distanță de globul terestru, cometul Biela se va sparge, sau cel puțin o parte din coada lui se va zdrobi în milioane de bușți, cari vor căde pe pământul nostru. Precum anunță o telegramă din Buenos-Ayres, asupra orașului Valparaiso a apărut deja la orison cometul Biela, și se apropie cu mare înțeață de pământ. Intre locuitorii de acolo acum e mare panica, pentru-că din acest carambol cerese oamenilor superstițioși prevestesc nimicirea pământului, sfârșitul lumii! Teama înșă e fără temei, căci zdrobiunile acestui comet, deja la înălțimea de 160 cîm. de pământ, vor arde, se vor resfră în aer și vor căde în formă de astri; ear noi vom ave privilegiu a ne delecta într'un aspect admirabil. Va fi o ploaie minunată de stele, cum de la 1866 nu s'a mai văzut. Leonizi (așa se numesc acești astri) vor căde ca zăpada iarna. Din astri înșă — n'avem teamă — nu va fi dezastru. Pentru-că, după-cum spun astronomii, cometul Biela deja la 1845 a avut un „atare“ cu pământul, și din ciocnirea de atunci a eșit pământul birutor, ear Biela s'a desfăcut în două formându-se doi comete, plutind fiecare în altă direcție a universului, ear acum unul din aceștia se întoarce earăși la noi, venind direct, ca la 1845.

Vultur răpitor de copii. În apropierea Nizzei, la o moșie, ce se află pe o înălțime de 8 sută de metri, s'a întemplat zilele trecute un cas îngrozitor. Soția unui muncitor să ac lăsa în curte leagănul cu copilașul său. De odată un vultur uriaș se repezi dintre munți, luă copilul din leagăn și sbură cu el. Părintii desperați se siliră din toate puterile să afle unde este cuibul vulturului răpitor, dar ostenea a li-a fost zadarnică.

Intorși dela Polul-Sud. Expediția belgianului Adrien Gerlache, care plecase în că în luna August 1897 pentru explorarea Polului-Sud, s'a relintors acasă la Anvers. Curajosul marinar împreună cu bravii sei compatrioți, relintors norocoși în patrie după o absență de peste doi ani și patru luni, au fost primiți cu o sufletire enormă. Expediția a avut un scop curat științific, de aceea Gerlache luase cu sine mai mulți bărbați de știință. După cum se scrie din Anvers un membru al expediției, învățatul polon Arcovschi a istorisit unui ziarist următoarele părți interesante din lunga lor călătorie:

Din regiunile Polului-Sud — zice el — am adus cu noi o enormă colecție de minerale, animale și plante; ne va costa înșă mult timp și multă osteneală, până-ce vom prelucra acest uriaș material. Numa atunci vom pute să statorim valoarea scrutațiilor noastre științifice. De un interes foarte mare au fost măsurările apei ce le am făcut între țările Foc și Palmer, unde în calcul m'adin marea are o adâncime de 5000—6000 de metri. Un prieten al meu de călătorie, Dr. Cook, a studiat locuitorii acestor țări. — În istorisirea sa mai de parte învățatul Arcovschi a descris în vii colorii corabia „Belgica“, pe ea că care Gerlache a întreprins expediția, cum și pătaniile acesteia. De câte-ori — zice el — a fost aceasta grozav amenințată de munții puternici de gheață, cari plutiau pe mare! În tot momentul puteam să ne temem, că nu asemenea uriaș de gheață o să se ciocnească cu corabia, pe care o putea strivi cu desăvîrsire, îngropând sub el întregul personal al corabiei. Cu gias duios a povestit apoi moartea unui camarad al lor, a trăstăului Dancou și cum i au înmormântat în regiunile veșnic înghețate. Într'un rînd mai ales a fost amenințată corabia. Nul mult după-ce s'au depărțat de pământul Foc, „Belgia“ s'a agățat într'o stâncă în mijlocul mării. Numai cu mare greutate au

putut să astupe spărtura p'cinută de stâncă, dar corabia tot nu s'a putut misca din locul afurisit. Ori-și-cât de enragioși, marinarii desperați așteptau ce o să se întemple cu dînșii, căci numai o minune putea să mântue pe „Belgica“ din marea primejdie. Înșăși Arcovschi își perduse cri ce nădejde de scăpare, numai chiar un singur locotenent tîner a putut cu sânge rece să judece gravitatea situațiunii. — D-Ta nu faci nimica? a întrebat tinerul locotenent. — Dar ce să fac? i-a răspuns Arcovschi. — Să arborăm drapelul — a zis locotenentul, — poate astfel ne va observa vr'o altă corabie din întinsul mării. Nu-și isprăvi bine vorba, și s'egal belgian a fost arborat în virful catargului, apoi cu mâinile încrușate zise: Acum putem să așteptăm! — Puțin după aceasta un puternic munte de valuri ridică corabia și o săvîrli în largul mării. Primejdia fu înlăturată ear noi ne urmaram drumul...

In cancelaria domnului Petru Truția, avocat în Arad se primește un Candidat de avocat român. Condițiuni favorabile.

ULTIME ȘTIRI

Cehii se pregătesc serios. Corospondentul din Viena al lui „Nac. Lisny“ îi telegrafează, cu data de 8 c. următoarele:

„Azi după amiază s'au întrunit în ședință plenară, comis'unile parlamentare ale cluburilor deputațiilor cehi și proprietarilor mari conservativi, pentru a se sfătui în comun. În decursul ședinței s'a dat pe față și s'a constatat deplina unitate de vederi și desăvîrșita concordanță atît privitor la acțiunea plănuită pentru a apăra egala îndreptățire națională călăuză în picioare prin desființarea ordonanțelor de limbă și circularele scoase pe baza acestei desființări, cât și privitor la procedarea față cu tendențele și întreprinderile guvernului contelui Clay.

Despre această hotărîre va fi înștiințat comitetul executiv al dreptei.

Scandal și pălmniri în Reichsrath. În ședința de Vineri (10 Noemvre n.) a parlamentului din Viena s'au petrecut scene de mare scandal. Deputații nu s'au mulțumit numai a zintele de insatâ reciproc, ci s'au și încercat în toată forma și s'au pălmuit zdravăn. Ansă la scandal a dat vorburea ministrului de interne Köber, care, voidind să vorbească despre tulburările din Moravia, conținuă a fost împedat și întrerupt din partea deputațiilor Cehi-tineri prin cuvinte ca: „Ticălogie! Porcie! Să fi tie rușine!“ Când, cu toate astea, ministrul și-a conținuat vorburea și mai mulți deputați au năvălit spre ministrul amenințându-l cu pumnii, — deputații Brzenovschi și Rorbischer s'au încercat formal, s'au bătut și s'au pălmuit de mai mul-c-ori unul pe altul. Presidential a fost silit să suspendeze ședința. Când apoi ordinea fu în cătva restabilită, a faceput să vorbească deputatul antisemit Schneider, vorbind îl trogi pasagi din cărți voluminoase ca: „Cei-ce nu e Ovrieu, acela, după afirmațiunile Ovrieilor, e căne s'au măgar.“ — Deputatul Kurrey (Jidan) întrerupe: „Așa e o minciună miserabilă!“ Ear Brelshlawek exclamă: „Doar asta s'a dovedit D-ta ca Jidan ar trebui s'o știi aceasta. D-ta ești cel mai miserabil Jidan din căți cunosc. O să fi tray niște pălmi, de-ți sar dînșii!“ — Schneider: „Kus, Jidani!“ și luând talmudul, ceteste d'n el în limba jidovească, traducde pe nemtește mai multe pasagi și dovedește, că Jidanii la pasțile lor au trebuință de sânge de crștin. Vorb rea și-o sfirșește cu cuvintele: „In Austria trei lucruri pot să ajute: „Statul Neamului, fapta Slavului și mormântul Jidanului!“

Răsboiul din Transvaal. Londra, 11 Noemvrie. Din sorginte autorizată se asigură că Colenso este în mâinile Burilor.

Eri a sosit la Capstadt prima mie de soldați engiezi, trimiși cu ajutor întru salvarea Ladysmithului.

Editor: Aurel Popovici Barcianu. Red. respons.: Ioan Russu Șiriau.

Se vor sorta

50 de mii de câștiguri în valoare
de 13 milioane 160 de mii coroane.

M. H. Wurm

agent general

**BUDAPESTA IV. Egyetem utca 11.
VIII. Kerepesi ut 10 sz.**

389 1-1

Prima tragere la sorți

a

Ioteriei de clase a V-a

reg. ung. privilegiată

se incepe deja în 16 și 17 Noemvrie. Losuri valabile
la această sortire oferim cu prețurile originale, anume:

los întreg,	los jumătate,	los pătrar,	los optim.
fl. 6	fl. 3	fl. 1.50	fl. —.75

Losuri și planuri de sortare trimitem franco.

Tot aici se capătă losuri pentru tragerile următoare.

Câștigul cel mai mare în cas favorabil

1,000.000 de coroane

Calindarul nostru

pe anul vișeț 1900

ca prim călindar scos în tipografia noastră

a apărut tocmai acum

cu ilustrațiuni, cu un bogat și variat cuprins literar.

Prețul 30 cr.

plus 5 cr. porto postal.

Doritorii de a și-l procura sunt rugați

a se adresa la

Administrația „Tribunei Poporului“.

La comande mai mari de 10 exemplare
dăm 20% rabat.

ADMINISTRAȚIA

„Tribunei Poporului“.

A apărut în tipografia
noastră și se află de vânzare

la

Administrația „Tribunei Poporului“

sub numirea

„AMICUL POPORULUI“

„îndreptător în cauze administrative și judecătorești pen-
tru poporul român“

de TITU VUCULESCU pretor,

cu prețul de 50 cr. plus 5 cr. porto postal.

O carte în adevăr folositoare pentru popor, care cuprinde sfa-
turi și învățături de foarte mare folos pentru toate trebile și
trebuințele poporului.

Administrația

„Tribunei Poporului“

Dr. VAIDA BENŐ

dentist de specialitate

în Arad

piața libertății Nr. 22 în edificiul teatrului etagiul I.

DUPĂ METODUL INSUSIT LA RENUMITA UNIVERSITATE
DIN BERLIN

378 13-15

cu ajutorul celor mai nouă invențiuni,

material și instrumente d'ale tehnicii moderne,

plombes: cu aur, argint, platină, amalgam, ciment, porcelan
și sticlă.

Prepar dinți artificiali

pentru dimicare deplin acomodați învâștuiți în sur sau vulcanit,

coroane de măsele, precum ori și ce leagătură de dinți fâdăriți

Reparez cu masinării îndreptătoare dinți încrucișați ori
strimbați,

suplinese făcl întregi de dinți.

Astup și îndreptez lacunele de pe cerul gurei etc. etc.

Scoaterea dinților cu gaz de voluptate sau cu amorfire locală.

Ordinez dela 9-12 a. m.

și dela 2-6 p. m.

Pentru seraci dela 8-9 oare gratuit.